

NORGES HØYESTERETT

Advokat Cathrine Hambro
Wahl-Larsen Advokatfirma AS
Fridtjof Nansens plass 5
0160 OSLO

Dok 293

**Sak nr. 20-051052SIV-HRET, sivil sak, anke over dom:
Natur og Ungdom mfl. mot Staten v/Olje- og energidepartementet**

I brev herfra 8. oktober 2020 ble partene gjort oppmerksomme på habilitetsforhold knyttet til dommer Ragnhild Noer og dommer Kine Elisabeth Steinsvik.

I statens prosesskriv 13. oktober 2020 har staten etterspurt nærmere opplysninger om det rettspolitiske grunnsynet til organisasjonene World Commission on Environmental Law (WCEL) og Global Judicial Institute on the Environment (GJIE) og nærmere avklaring av hva som ligger i å være «medlem av styringskomiteen» i organisasjonene.

Under henvisning til dette har dommer Noer gitt følgende tilleggsredegjørelse:

“International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN)

Verdens naturvernunion – International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN) – er en verdensomspennende organisasjon som har som formål å bevare natur og biologisk mangfold. Organisasjonen ble grunnlagt i 1948. Medlemmer er organisasjoner, stater og statlige organisasjoner. I dag består organisasjonen av om lag 1400 medlemmer fra 170 land. I Norge er Klima- og miljøverndepartementet, Miljødirektoratet og WWF medlemmer. Organisasjonen har offisiell observatørstatus i FN's generalforsamling.

Organisasjonen er ikke en politisk organisasjon, men driver vitenskapelig basert arbeid på miljøområdet. Organisasjon er blant annet ansvarlig for utarbeidelsen av rødlistene over truede arter.

Jeg viser til https://snl.no/International_Union_for_Conservation_of_Nature

World Commission on Environmental Law (WCEL)

IUCN har seks forskjellige fagkomiteer. World Commission on Environmental Law (WCEL) er en av disse. Her kan også privatpersoner være med. Jeg har vært medlem av styringskomiteen fra 2015.

Medlemmer i WCEL er personer som arbeider med miljørett innenfor academia, i forvaltningen og i ulike organisasjoner. Også dommere fra ulike land er medlemmer. På hjemmesiden er formålet med organisasjonen beskrevet slik:

“The World Commission on Environmental Law (WCEL) advances environmental law around the globe by providing specialized knowledge and assistance to strengthen the legal foundations of the conservation of nature and sustainable development through the conceptual

advancement of environmental principles, norms, and laws, and by building the capacity of communities to benefit from the environmental rule of law.”

Styringskomiteen er øverste organ i organisasjonen mellom generalforsamlingene. Jeg viser til hjemmesiden, der det heter:

“The World Commission on Environmental Law is led by a Steering Committee consisting of the Chair, the Deputy Chair and the Steering Committee Members. The Director of the Environmental Law Centre is an ex officio member of the Steering Committee. The Steering Committee meets at least once a year to discuss the implementation of the IUCN Law Programme and to decide on the future of Commission initiatives. The Commission is primarily supported by a WCEL Executive Officer and by the staff of the IUCN Environmental Law Centre, especially the Legal Officers.”

Komiteen er i dag ledet av dommer Antonio Herman Benjamin fra Brasil, som er en ledende miljørettsekspert i Sør-Amerika. Jeg er nå eneste medlem av styringskomiteen fra Europa.

Om arbeidet til WCEL viser jeg til hjemmesiden. Jeg nevner at organisasjonen har vedtatt en «Declaration on the Environmental Rule of Law», som blant annet fremhever prinsippet om at myndighetene – herunder domstolene – ved tvil skal legge det resultat til grunn som er best for miljøet. Det går fram avslutningsvis at deklarasjonen ikke nødvendigvis gjenspeiler det enkelte medlems syn. Erklæringen ligger her: <https://www.iucn.org/commissions/world-commission-environmental-law/wcel-resources/wcel-important-documentation/environmental-rule-law>

Det er ulike undergrupper i WCEL, herunder en gruppe som arbeider med klimaspørsmål. Om formålet med denne gruppen, heter det på hjemmesiden blant annet:

“The fight against climate change will require the involvement of all three ‘pillars of power’: the legislative, in designing adequate and effective laws; the executive, in implementing and administering climate-effective governance; and the judiciary, for reviewing government policies, solving disputes, giving authoritative legal statements on the interpretation of laws and clarifying rights and responsibilities. In the face of the (current) general reluctance of the first two to take leadership roles in some countries, courts and judges can play decisive roles in holding governments and actors accountable for effectively addressing climate change.”

Gruppen ledes av professor Christina Voigt ved Universitetet i Oslo og er nå i gang med å utarbeide en guide for behandlingen av klimaspørsmål for domstolene. Jeg har ikke vært involvert i dette arbeidet. Mer om det her: <https://www.iucn.org/commissions/world-commission-environmental-law/our-work/climate-change-specialist-group/fighting-climate-change-a-best-practice-guide-judges-and-courts>

Klimaspørsmål har vært diskutert i ulike fora i organisasjonen. Enkelte medlemmer er sterke tilhengere av at domstolene må ta en større rolle i disse sakene. Synspunktene gjenspeiler til dels ulik tilnærming til spørsmålet i forskjellige land og rettstradisjoner. På hjemmesiden til WCEL ligger blant annet foredrag av dommer i Hawaii Supreme Court, Michael Wilson, om Climate Change and the Role of Judges: <https://www.youtube.com/watch?v=CfZ3Mv-cS1s&feature=youtu.be>

I juni ble det holdt et webinar om «Climate Change in the Courts»: <https://www.iucn.org/commissions/world-commission-environmental-law/resources/webinars#climate>

Global Judicial Institute on the Environment (GJIE)

Global Judicial Institute on the Environment (GJIE) ble opprettet i 2016. Organisasjonens formål er oppsummert slik på hjemmesiden:

“The mission of the Global Judicial Institute on the Environment (GJIE) is to support the role of judges, courts, and tribunals to respond to pressing environmental crises.”

Det har vært relativt lite aktivitet i organisasjonen foreløpig. Det er imidlertid inngått avtale med FN's Miljøprogram om bistand i arbeidet. Medlemmer av styringskomiteen er følgende personer:

1. Justice Antonio Herman Benjamin, Member National High Court of Brazil and Chair, IUCN World Commission on Environmental Law (Brazil)
2. Justice Ragnhild Noer, Member Supreme Court of Norway and Member Steering Committee, IUCN WCEL (Norway)
3. Justice Michael Wilson, Associate Judge Supreme Court of Hawai'i (USA)
4. Justice Syed Mansoor Ali Shah, Member Supreme Court of Pakistan (Pakistan)
5. Justice Swatanter Kumar, Chairperson National Green Tribunal (India)
6. Justice I Gusti Agung Sumanatha, Member Supreme Court of Indonesia (Indonesia)
7. Lord Robert Carnwath, Member Supreme Court United Kingdom and UN Environment International Advisory Council (UK)
8. Justice Dr. Emmanuel Ugirashebuta, President East African Court of Justice (Rwanda)
9. Justice Luc Lavrysen, Member of the Constitutional Court of Belgium and President European Forum of Judges for the Environment (Belgium)
10. Justice Brian Preston, Chief Judge of the Land and Environment Court of New South Wales (Australia)
11. Justice Ricardo Lorenzetti, President Supreme Court of Justice of Argentina (Argentina)
12. Justice Michelle Weekes, Member Supreme Court of Judicature of Barbados (Barbados)

Mer om organisasjonen her: <https://www.iucn.org/commissions/world-commission-environmental-law/our-work-wcel/global-judicial-institute-environment>»

Partene vil få anledning til å gi sine merknader til tilleggsredegjørelsen under det særskilte rettsmøtet som skal holdes om habilitetsforhold mandag 19. oktober 2020.

Jeg bekrefter for ordens skyld også at justitiarius har fastsatt unntak fra kappeplikten for dette rettsmøtet. Advokatene bør være kledd med skjorte, slips og mørk jakke for menn og tilsvarende formelt antrekk for kvinner.

Protokollsekretær vil oversende påloggingsinformasjon til rettsmøtet, og gjennomføre testing med prosessfullmektigene i løpet av fredag inneværende uke.

Oslo, 14. oktober 2020

Bente J. Kraugerud
direktør

Elektronisk signert